

Bemærkninger til forslaget

Vetoretten har siden 1. januar 1973 været en forudsætning for Danmarks medlemskab af EF – og fra 1993 af EU. Dette blev klart fastslået i en tillægsbetænkning, som Folketingets Markedsudvalg afgav den 16. maj 1986. Heri står:

»Idet der henvises til udenrigsministerens notits af 16. maj 1986 (optrykt som bilag), ønsker udvalget i forbindelse med ratifikationen af EF-pakken at præcisere, at vetoretten i henhold til Luxembourg-forliget er en forudsætning for dansk medlemskab, som det har været tilfældet siden Danmarks indtræden i EF pr. 1. januar 1973.«

I forbindelse med folkeafstemningerne om Maastricht-Traktaten i 1992 og 1993 blev det atter fastslået, at vetoretten er en forudsætning for dansk medlemskab.

I december 1994 opfordrede Enhedslisten regeringen til at gøre brug af vetoretten i en række sager, hvor Danmark risikerer miljø- og sundhedsforringelser. Det drejede sig om fire sager, der var på Europaudvalgets dagsorden den 2. december 1994:

- 1) om tilsætningsstoffer i mad,
- 2) om radioaktiv bestråling af mad,
- 3) om giftstoffet creosot og
- 4) om gensplejsede fødevarer.

I sagerne om creosot og tilsætningsstoffer i fødevarer gav regeringen løfte om i givet fald at bruge miljøgarantien, men regeringen ville ikke bruge vetoretten. Her er ellers klart tale om vitale danske interesser, som står på spil. Regeringens modvilje mod at bruge vetoretten kan skyldes, at regeringen frygter, at EU's Ministerråd vil trodse et dansk veto og gennemføre lovgivningen alligevel, og at EF-Domstolen derefter vil underkende det danske veto.

Denne frygt kan være velbegrunnet, al den stund vetoretten ikke er sikret i selve Unionstraktaten, men kun i en mellemstatslig aftale (Luxembourg-forliget), dvs. en aftale af samme art som Edinburgh-Afgørelsen. Der er derfor et klart behov for en regulær traktatfastsættelse af vetoretten.

Luxembourg-forliget blev vedtaget i 1966, men den vetoret, som dette forlig åbnede op for, er udhulet ved ikke at være blevet brugt af medlemslandene! I stedet gennemførte man i 1987 en ændring af Ministerrå-

dets forretningsorden, så der fremover kunne holdes egentlige afstemninger, hvis Kommissionen eller et medlemsland anmodede herom og anmodningen blev støttet af et simpelt flertal af medlemslandene, det vil sige 7 ud af 12 lande dengang.

Denne nye praksis afskaffede dermed også det hidtidige krav om at nå til enighed, og i stigende grad gik man i praksis over til det, vi kalder afstemninger med kvalificeret flertal (som krævede 54 stemmer), eller et forhandlingsresultat, når landet(ene) i mindretal kunne se, at de i givet fald ville blive stemt ned og dermed gik i forhandling for at få indflydelse på det endelige resultat.

I forhold til det indre marked har ingen lande nogen sinde anvendt vetoretten i Luxembourg-forliget, selv om der har været lejlighed til det flere gange ud fra bestemmelsen om, at vetoretten kan bruges i forbindelse med det, som kaldes »vitale interesser« for det pågældende medlemsland. Vetoretten er sidst brugt af Grækenland i 1988 i et landbrugsspørgsmål. Da den franske nationalforsamling skulle godkende den endelige Maastricht-Traktat, forlangte man at få sikkerhed for, at Luxembourg-forligets vetoret stadig gjaldt. I forbindelse med de forhandlinger, som EU havde med USA om GATT-aftalen, stod Frankrig jo stejlt på, at bl.a. fransk landbrug skulle have indrømmelser eller kompensationer, før man fra fransk side kunne støtte EU's accept af den indgåede aftale med USA om GATT. Det er vel det nærmeste, man i de seneste år er kommet et veto uden direkte at nedlægge et sådant.

Hvis det er rigtigt, at vetoretten – som den er formuleret i Luxembourg-forliget – ikke vil blive anerkendt på lige fod med Maastricht-Traktaten hos EF-Domstolen, er den jo intet værd, og dermed udelukkes det danske Folketings mulighed for via Europaudvalget at give en minister besked på at bruge vetoretten i forbindelse med en sag, som Danmark vil blive stemt ned på af et flertal i Ministerrådet, og som defineres som værende af »vital interesse« for Danmark. Derfor vil den bedste løsning – og sikkerhed for, at Danmark kan bruge vetoretten – være at få den ind i selve Traktaten.